

**Комунальна установа Яворівської міської ради
«Центр професійного розвитку педагогічних працівників»**

**СЕМІНАР- ПРАКТИКУМ
(ПРОГРАМА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
УЧИТЕЛІВ ПОЧАТКОВИХ КЛАСІВ)**

**«Розвиток креативності та дивергентного мислення молодшого школяра
як вимога сучасної освіти »**

Програма розглянута і рекомендована
до затвердження на засіданні ради КУ ЯМР «ЦПРПП»

(протокол №2.від 14.10.2026 р.)

Голова ради

Ольга ФІРЧУК

I. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ

Найменування: програма семінару – практикуму (підвищення кваліфікації педагогів закладів освіти) «Розвиток креативності та дивергентного мислення молодшого школяра як вимога сучасної освіти».

Розробник: Уляна Глова, Ірина Кондрацька, консультанти КУ ЯМР «Центр професійного розвитку педагогічних працівників».

Напрямок: розвиток професійних компетентностей (методичної та психолого – педагогічної) вчителя початкових класів в умовах реалізації концепції НУШ, психолого-педагогічний супровід освітнього процесу, створення власних кейсів та практичне застосування сучасних інтерактивних технологій, STEM/STEAM-підходів та креативних методик навчання в освітньому процесі у початковій школі.

Термін дії: з 2026 до 2030 року.

1. ПОЯСНЮВАЛЬНА ЗАПИСКА

Актуальність програми

Державний стандарт початкової освіти вимагає формування ключових компетентностей, серед яких провідне місце посідають ініціативність, підприємливість та здатність до творчості. Сучасний здобувач освіти має кліпове сприйняття інформації, але водночас є технологічно грамотним, тому потребує не лише знань і правильних відповідей, а й умінь мислити гнучко, знаходити декілька способів розв'язання проблеми, висувати припущення та реалізовувати власні ідеї. Інноваційні технології є інструментом, що утримує увагу, стимулює дивергентне (різноспрямоване) мислення та перетворює звичайний урок на простір пошуку, дослідження та інтелектуальної творчості.

Вчителі початкових класів часто відчують брак практичних інструментів для відходу від репродуктивного навчання («повтори за зразком»). Курс допомагає опанувати технології відкритого навчання, де помилка дитини сприймається не як провал, а як зона розвитку та основа для нового креативного рішення.

Програма безпосередньо розвиває професійну компетентність педагога в частині застосування інновацій. Педагог, який сам не володіє дивергентним мисленням та сучасними освітніми технологіями, не зможе сформулювати їх у своїх вихованців.

Реалізація програми сприятиме підвищенню професійної компетентності педагогів, розвитку власної креативності, гнучкості та дивергентного мислення вчителя; розширенню методичного інструментарію та формуванню інноваційних кейсів для уроків у початковій школі

Цільова група: учителі початкових класів закладів загальної середньої освіти.

Обсяг (тривалість): 16 годин (0,53 кредиту ЄКТС)

Особливості реалізації програми:

Програма семінару – практикуму підвищення кваліфікації для вчителів початкових класів на тему *«Розвиток креативності та дивергентного мислення молодшого школяра як вимога сучасної освіти»* має практико-орієнтований характер і передбачає розвиток ключових компетентностей та дивергентного мислення здобувачів освіти початкової школи. Програма спрямована на трансформацію професійного мислення педагога, вдосконалення професійних компетентностей і розширення методичного інструментарію.

Теоретична частина програми реалізується через лекційні заняття з використанням презентацій, відеоматеріалів, аналізу сучасних освітніх практик та обговорення конкретних кейсів, що допомагають педагогам глибше зрозуміти наукове підґрунтя розвитку та дивергентності мислення.

Практична складова спрямована на проживання вчителем ролі учня з подальшим рефлексивним аналізом та передбачає проведення майстер-класів, інтегрованих занять, виконання творчих завдань, розв'язання винахідницьких задач та креативних батлів, моделювання уроків, розв'язання педагогічних ситуацій та обмін професійним досвідом. Особлива увага приділяється конструюванню власних кейсів дивергентних завдань та їх інтеграції в освітній процес, моделюванню фрагментів уроків використанню інтерактивних методів, та застосуванню технологічного інструментарію для реалізації у практичній діяльності учителя початкових класів.

Навчання здійснюється в очно-дистанційній формі, що забезпечує поєднання теоретичної підготовки з практичним опрацюванням методик, активну взаємодію учасників і можливість впровадження отриманих знань у власну педагогічну практику. Учителі отримують готовий конструктор дивергентних завдань та інструменти для діагностики творчого потенціалу учнів. Реалізація програми сприятиме розвитку творчого потенціалу педагогів, підвищенню їхньої професійної майстерності та ефективному впровадженню дивергентних завдань у освітній процес.

Форма (форми) підвищення кваліфікації: очно-дистанційна.

Мета програми: вдосконалення професійних компетентностей учителів початкових класів щодо розвитку креативності, гнучкості та дивергентного мислення учнів початкових класів через опанування та практичне впровадження інноваційних кейсів, відкритих завдань та сучасних освітніх технологій у практичну діяльність Нової української школи.

Завдання підвищення кваліфікації:

Детальніше ознайомити педагогів із психолого-педагогічними особливостями мислення дітей покоління Альфа та механізмами запуску дивергентного (різноспрямованого) мислення.

- **Розкрити** сутність та критерії креативності (швидкість, гнучкість, оригінальність, точність) як наскрізних умінь Державного стандарту початкової освіти.

Створити практичні кейси з інструментарієм інноваційних технологій для уроків у початковій школі.

- **Навчити** трансформувати стандартні закриті навчальні завдання у відкриті (дивергентні) кейси, що не мають єдиної правильної відповіді.

- **Сформувати** навички інтеграції інноваційних методів розвитку творчості в різні освітні галузі.

- **Сприяти** вдосконаленню фасилітаторських навичок учителя для ефективного керування груповим генеруванням ідей.

Розвивати власну творчу уяву, гнучкість мислення та креативний потенціал вчителя.

Перелік компетентностей, що вдосконалюватимуться (відповідно до професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти», затвердженого наказом МОН України від 29.08.2024 № 1225):

A2. Предметно-методична компетентність, через здатність формувати і розвивати в здобувачів освіти ключові компетентності і наскрізні вміння, визначені державними стандартами освіти.

A3. Інформаційно-цифрова, через здатність використовувати цифрові технології в освітньому процесі.

B1. Психологічна компетентність через здатність визначати і враховувати в освітньому процесі вікові й індивідуальні особливості здобувачів освіти, їхній психоемоційний стан механізмів сприйняття інформації та запуску творчої уяви, здатність створювати психологічно безпечний простір для креативного пошуку учнів.

G2. Організаційна компетентність, через здатність організовувати різні види й форми навчальної та пізнавальної діяльності здобувачів освіти. Вміння організовувати та фасилітувати групову творчу взаємодію учнів

G3. Оцінювально-аналітичної, через здатність аналізувати результати навчання здобувачів освіти; формувати спроможність у здобувачів освіти до самооцінювання і взаємооцінювання результатів навчання.

D1. Здатності до навчання впродовж життя, через здійснення власного професійного розвитку, постійного оновлення власного креативного потенціалу та гнучкості мислення, рефлексії особистісних творчих дефіцитів і досягнень, інноваційної діяльності через готовність до продукування, апробації та впровадження нових педагогічних ідей та інноваційних технологій в освітню практику; отримання та надання підтримки колегам у їхньому професійному розвитку.

Очікувані результати навчання:

- знає психолого-педагогічні особливості розвитку мислення учнів покоління Альфа та механізми стимулювання їхньої творчої уяви;
- розуміє сутність, структуру та базові критерії дивергентного мислення, алгоритми та принципи побудови відкритих (дивергентних) навчальних завдань, що не мають єдиного правильного розв'язку;
- демонструє вміння трансформувати репродуктивні завдання підручника у відкриті творчі кейси та практично застосовувати в освітньому процесі, фасилітувати групову творчу діяльність молодших школярів під час колективного пошуку ідей;
- впроваджує інноваційні методики, інтерактивні форми роботи та цифрові інструменти у вирішенні педагогічних ситуацій, що сприяють креативності, самостійності та розвитку дивергентного мислення;
- проєктує винахідницькі завдання на стику мистецтва, науки та технологій;
- створює практичні кейси з інструментарієм інноваційних технологій для уроків у початковій школі для розвитку дивергентного мислення.

Система та критерії оцінювання результатів підвищення кваліфікації:

Оцінювання результатів підвищення кваліфікації за програмою «Розвиток креативності та дивергентного мислення молодшого школяра як вимога сучасної освіти» будується на принципах формульовального підходу, відкритості та практичної доцільності. Система оцінювання спрямована на визначення рівня опанування слухачами змісту програми та сформованості професійних компетентностей щодо розвитку дивергентного мислення молодшого школяра.

Процес моніторингу досягнень слухачів є поетапним і стартує з вхідного діагностування. Впродовж навчання оцінювання здійснюється через виконання практичних і творчих завдань, участі в інтегрованих обговореннях, створенні практичних кейсів, виконанні проєктних вправ, а також рефлексії власної педагогічної діяльності.

Результати визначаються за активністю учасників, якістю виконання творчих та практичних завдань, готовністю фасилітувати групову творчу діяльність молодших школярів під час колективного пошуку ідей та впроваджувати інноваційні методики, інтерактивні форми роботи та цифрові інструменти для вирішення педагогічних ситуацій, що сприяють креативності, самостійності та розвитку дивергентного мислення здобувача освіти початкової школи.

Документ про підвищення кваліфікації: сертифікат

Навчальний план

Назва навчальних тем	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Контрольні заходи	Усього
Модуль 1. Дивергентне мислення та виклики покоління Альфа в умовах НУШ					
Тема 1.1. Феномен дивергентного мислення учнів нового покоління»	1	1			2
Тема 1.2. «Вчитель як фасилітатор творчих інсайтів: відхід від репродуктивного навчання»	1	1			2
Разом за модулем	2	2			4
Модуль 2. Інноваційний інструментарій розвитку творчої уяви учнів					
Тема 2.1. Огляд інноваційних креативних технологій. Методика ейдетики , мнемотехніки	1	2			3
Тема 2.2. STEAM- освіта як інтегрований простір для дивергентного пошуку	1	2			3
Разом за модулем	2	4			6

Модуль 3 Інтеграція дивергентних вправ в освітні галузі					
Тема 3.1. «Трансформація закритих завдань підручника у відкриті дивергентні кейси»	1	2			3
Тема 3.2. «Конструювання нестандартного уроку в початковій школі: алгоритми та інтеграція	1	2			3
Разом за модулем	2	4			6
Підсумкові заходи					
Усього	6	10	0	0	16

МОДУЛЬ 1. Дивергентне мислення та виклики покоління Альфа в умовах НУШ

Тема 1.1. Феномен дивергентного мислення учнів нового покоління»

Поняття конвергентного та дивергентного мислення. Складові креативності за Дж. Гілфордом та П. Торренсом (швидкість, гнучкість, оригінальність, точність).

Психологічний портрет сучасного молодшого школяра (покоління Альфа): кліпове сприйняття інформації, технологічна грамотність та потреба в нешаблонних підходах.

Роль наскрізних умінь Державного стандарту початкової освіти у формуванні творчої особистості.

Експрес-діагностика слухачами власного рівня креативності за допомогою адаптованих тестів. Практикум із виявлення особистісних методичних шаблонів і стереотипів у навчанні.

Інтерактивний тренінг, виконання вправ на руйнування ментальних затисків та розширення меж творчої уяви вчителя.

Тема 1.2. Вчитель як фасилітатор творчих інсайтів: відхід від репродуктивного навчання»

Трансформація ролі вчителя початкових класів в умовах НУШ. Принципи побудови психологічно безпечного та стимульовального освітнього середовища.

Концепція позитивного ставлення до помилок як невід'ємної складової дивергентного пошуку. Взаємозв'язок емоційного інтелекту учнів та їхньої готовності до ризику й генерації оригінальних ідей.

Опрацювання алгоритмів педагогічного реагування на нестандартні, «неправильні» або парадоксальні відповіді учнів. Формування навичок модерації колективного обговорення без передчасного оцінювання.

Рольова гра, розбір реальних педагогічних ситуацій (кейс-метод), розробка правил «Території творчої свободи» для власного класу.

МОДУЛЬ 2. Інноваційний інструментарій розвитку творчої уяви учнів

Тема 3.1. Огляд інноваційних креативних технологій

Методологічні засади адаптації Теорії розв'язання винахідницьких задач (ТРВЗ) для молодших школярів.

Технологія креативного сторітелінгу як засіб активації вербального мислення та інструменти групового аналізу проблемних ситуацій у початкових класах.

Освітня кінезіологія як інструмент стимуляції дивергентного мислення
Вплив міжпівкульної взаємодії на запуск творчих процесів. Нейропсихологічні вправи для зняття емоційних блоків та страху помилки у молодших школярів.

Методика ейдетики та мнемотехніки в початкових класах

Використання образного мислення та нетипових асоціацій для інтенсифікації навчання.

Створення умов для дивергентного сприйняття текстової інформації.

Тема 2.2. STEAM-освіта як інтегрований простір для дивергентного пошуку

Філософія STEAM в початковій школі: від помилки до винаходу.

Проектування відкритих винахідницьких завдань на стику мистецтва, науки та технологій

Концепція STEAM у вимірі дивергентності

Аналіз світових та українських STEAM-практик: огляд успішних інтегрованих проектів для початкової школи, що стимулюють латеральне мислення

Креативне еко-мейкерство та треш-арт: створення навчальних моделей, винаходів або арт-об'єктів із підручних, вторинних та природних матеріалів

Модуль 3. Інтеграція дивергентних вправ в освітні галузі НУШ та підсумкова атестація

Тема 3.1. «Трансформація закритих завдань підручника у відкриті дивергентні кейси»

Опанування практичних прийомів ТРВЗ

Переформатування стандартних репродуктивних завдань діючих підручників НУШ (з математики, мови, курсу «Я досліджую світ») у відкриті завдання, що передбачають безліч правильних розв'язків, Опанування практичних прийомів ТРВЗ.

Методичний воркшоп, робота в мікрогрупах із розробки креативних дидактичних карток.

Тема 3.2.. «Конструювання нестандартного уроку в початковій школі: алгоритми та інтеграція»

Особливості інтеграції дивергентних вправ, нейроігор та STEAM-підходів у різні освітні галузі НУШ (мовно-літературну, математичну, природничу, технологічну).

Структура уроку творчого спрямування.

Критерії оцінювання результативності впровадження інноваційних кейсів розвитку креативності.

3.1. Орієнтовний перелік практичних завдань

1. Проходження експрес-тестування на рівень особистої креативності та психологічної інерції. Виконання вправ на нестандартне використання звичайних предметів.

Створення «відкритого» дивергентного кейсу, який стимулює дитину запропонувати 5–7 варіантів розв'язання за звичайним завданням підручника

- 2.Складання алгоритму проведення інтегрованого уроку української мови з використанням кубиків історій або карток Проппа. Створення матриці для генерації дивергентних сюжетів.
- 3.Підбір та адаптація комплексу з 3-х кінезіологічних вправ (нейроігор) для фізкультхвилинки на уроці математики чи української мови, яка одночасно активізує міжпівкульну взаємодію та знімає втому
- 4.Розробка розгорнутого плану-конспекту або технологічної карти фрагмента інтегрованого уроку НУШ, який містить інноваційні прийоми розвитку креативності та чіткі інструкції вчителя як фасилітатора
- 5.Створення практичного кейсу з інструментарієм інноваційних технологій для уроків у початковій школі.

3.2. Орієнтовний перелік питань для самостійного опрацювання

Цифрова дитячість: особливості когнітивної сфери Покоління Альфа

- Вплив екранного часу на формування творчої уяви.
- Поняття «кліпового мислення» та способи його трансформації в системне й креативне в умовах НУШ.

Професійне вигорання вчителя як бар'єр для педагогічного креативу

- Психологічні механізми виникнення «педагогічних шаблонів» та стереотипних дій.
- Техніки самовідновлення та активації власного творчого «Я» педагога.

Діагностика креативності молодших школярів без оцінного тиску

- Нетестові методи вивчення рівня дивергентного мислення (спостереження за поведінкою, аналіз продуктів діяльності).
- Карти самооцінювання творчого поступу учня в НУШ.